

ISSN 2522-493X

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ ДМИТРА БУРАГО

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Видавничий дім Дмитра Бураго

Наукове видання

«МОВА І КУЛЬТУРА»

Випуск 22

Том V (200)

Київ
2020

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

Издательский дом Дмитрия Бугаго

Научное издание

«ЯЗЫК И КУЛЬТУРА»

Выпуск 22

Том V (200)

Киев
2020

М 74 МОВА І КУЛЬТУРА. (Науковий журнал). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2020. – Вип. 22. – Т. V (200). – 388 с.

Наукове видання «Мова і культура» засноване у 1992 році

Видання зареєстроване Міністерством юстиції України.
Свідоцтво КВ № 12056-927ПП від 4.12.2006 р.

Затверджено постановою президії ВАК України
від 18 листопада 2009 р. № 1-05/5

ISSN 2522-4948 (Online), ISSN 2522-493X (Print)

Засновники:

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Видавничий дім Дмитра Бураго

Видається за рішенням Вченої ради Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 19.02.2007 р.

Головний редактор Д. С. Бураго

Редакційна колегія:

д-р філол. наук, проф. *С. Д. Абрамович*, канд. філол. наук, доц. *П. П. Алексєєв*;
д-р філол. наук, проф. *В. М. Бріцин*; д-р філол. наук, проф., академік АН ВШ України *Ю. Л. Булаховська*; д-р філол. наук, проф. *О. П. Воробйова*; д-р філол. наук, проф., академік АН ВШ України, заслужений працівник ВШ України *Л. П. Іванова*;
д-р філол. наук, проф. *Т. В. Клеофастова*; д-р філол. наук, проф. д-р філол. наук, проф. *Ю. І. Корзов*; д-р філол. наук, проф. *Н. В. Костенко*; д-р філол. наук, проф. *О. О. Корнієнко*,
д-р філол. наук, проф. *Г. Ю. Мережинська*; д-р філол. наук, проф. *А. К. Мойсієнко*;
д-р філол. наук, проф. *Ю. Л. Мосенкіс*; д-р філол. наук, проф. *Н. Г. Озерова*; д-р філос. наук, проф., академік НАН України *О. С. Онищенко*; д-р пед. наук, канд. філол. наук, проф. *Г. В. Онкович*; д-р філол. наук, проф. *Т. А. Пахарєва*; д-р філол. наук, проф. *Г. Ф. Семенюк*; д-р філол. наук, проф., академік НАН України, заслужений діяч науки і техніки України *В. Г. Склярєнко*; д-р філол. наук, проф. *Н. В. Слухай*; д-р філол. наук, проф. *О. С. Снитко*; д-р філол. наук, проф. *Е. С. Соловей*; д-р психол. наук, проф., член-кор. АПН України *Н. В. Чепелєва*.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ В ПОВІСТІ О. ВІЛЬЧИНСЬКОГО «У СТЕПУ ПІД АВДІЇВКОЮ»: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена вивченню структурно-семантичних особливостей військової лексики в повісті Олександра Вільчинського «У степу під Авдіївкою». Виявлено лексико-семантичні поля тематичної лексики про війну: «Війна», «Воєнні/військові поняття», «Зброя», «Військове спорядження», «Назви учасників бойових дій», «Транспорт», «Позивні» та ін.; лексико-семантичні групи слів, що складають лексико-семантичні поля досліджуваної лексики.

Ключові слова: лексема, військова лексика, лексико-семантичне поле, лексико-семантична група.

Будь-які важливі події, що відбуваються у суспільстві, незмінно залишають відбиток у свідомості людини, а відтак мають своє відображення і у мові та мовних явищах, бо збуджують інтерес до проблеми, зумовлюють її обговорення. Військові події, що сколихнули Україну в 2014 році, пробудили низку як суспільних, так і мовних змін, привернули увагу лінгвістів до специфічної групи слів – військова лексика, яка сприяє максимальній точності при передачі атмосфери воєнного життя.

Військова лексика – це сукупність моногалузевих і полігалузевих спеціальних найменувань, що відповідають поняттям і реаліям військової сфери й утворюють відповідну фахову підсистему [9, с. 17]. Ця група слів є одним із найдавніших пластів у лексичній структурі української мови і її склад має бінарний характер: з одного боку це стійка, усім зрозуміла лексика, яка активно використовується в історичних творах, а з іншого – архаїзовані часом слова, чи, навпаки, нові нашарування сленгізмів, військового жаргону тощо. Військова лексика і до сьогодні залишається актуальною темою для досліджень мовознавців, у тому числі й українських (Ф. Філін, С. Ледаєв, Л. Скрипник, П. Черних, А. Соболевський, І. Огієнко, Р. Сидоренко, П. Ковалів, В. Горобець, А. Генсьорський, В. Задорожний, Л. Мурашко тощо).

У сучасних творах про зону ООС динамічні процеси у лексичній системі мови входять на перше місце: виникають нові слова як загальноновживаної, так і спеціальної лексики, викликані прогресом в науково-технічній сфері, появою нових зразків зброї, військової техніки та нових методів ведення війни; відбувається зміна значень лексем, що сприяє розумінню та інтерпретації тих подій, де зображено важливі моменти життя українського суспільства. З огляду на це, вважаємо порушену проблему **актуальною**. Зважаючи на різноаспектність вивчення лінгвістичних особливостей лексичних одиниць зазначеної тематичної групи, **метою роботи** обрали власне дослідження

лексико-семантичних полів та лексико-семантичних груп військової лексики у повісті О. Вільчинського «У степу під Авдіївкою». Реалізація постановленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: виявити лексеми на позначення військових понять у творі; визначити лексико-семантичні поля номенів військових реалій; простежити семантичні особливості зазначеної групи мовних одиниць. **Об'єкт нашого дослідження** – лексика на позначення воєнних/військових реалій у повісті О. Вільчинського «У степу під Авдіївкою» про зону ООС. **Предмет дослідження** – лексико-семантичні поля та лексико-семантичні групи військової лексики у творі.

Художній текст виступає своєрідним мовленнєво-словесним актом між автором і читачем, що здійснюється за допомогою слова, яке, у свою чергу, уживається з певним конотативним навантаженням. Сюжетобудова будь-якого художнього твору та його конотативне ядро завжди містить як з боку семантики, так і з боку лексики стрижневу структуру, яку репрезентують певні тематичні групи, утворюючи лексико-семантичні поля. У їх номінаціях знаходяться базові елементи, сукупність яких визначає жанрову, ідейну чи тематичну належність конкретного твору.

Лексико-семантичне поле (далі ЛСП) – сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ [9, с. 20]. Семантичні поля мають у своєму складі інтегральну (спільну) ознаку, яка об'єднує всі одиниці, що характеризуються наявністю семантичних відношень (кореляцій) і їх системним характером; взаємозалежністю та взаємообумовленістю; відносною автономністю поля; безперервністю позначення його смислового простору; взаємозв'язком семантичних полів у межах всієї лексичної системи. А в структуру семантичного поля входять: 1) ядро поля, представлене родовою семою-компонентом, навіколо якого розгортається поле; 2) центр поля, який складається з одиниць, які мають інтегральне, спільне з ядром і між собою значення; 3) периферія поля, що містить одиниці, найвіддаленіші за своїм значенням від ядра [4].

Також ЛСП поділяються на семантичні підсистеми, що покривають меншу, порівняно з семантичним полем, ділянку позамовної дійсності, а саме: лексико-семантичні, лексико-тематичні, функціонально-семантичні, лексико-граматичні групи. Лексико-семантична група (далі ЛСГ) – це «об'єднання значень слів, які містять конкретні поняття, що різняться ступенем виявлення якості, ознаки, дії і протиставленими якостями ознаки, дії, предмета, явища» [6, с.54]. Вона формується в процесі взаємодії лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників, її складовими є різного роду спільні семантичні компоненти, семантичні деривати, семантичні сітки, у яких реалізуються семантичні тотожності, протилежності та ін.

У лінгвістиці існує декілька точок зору щодо визначення поняття «військова лексика» та її складових. Традиційно виділяють військову термінологію – спеціальну військову лексику (слова або словосполучення, які відповідають поняттям військової справи) та військово-побутову лексику (емоційно-забарвлену військову лексику (сленг)), представлену словами та сполученнями, які часто вживаються в основному в усній розмовній мові військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів [5, с.13].

У повісті О. Вільчинського «У степу під Авдіївкою», як, загалом, у творах військової тематики, виділяємо основні лексико-семантичні поля: «Війна», «Воєнні/військові поняття», «Зброя», «Військове спорядження», «Назви учасників бойових дій», «Транспорт», «Позивні» тощо.

ЛСП «ВІЙНА». Війна як суспільно-політичний феномен присутня в будь-якій національно-мовній та індивідуально-мовній картинах світу, як правило, ототожнена з такими поняттями: страх, самотність, розпач, біда, смерть, невгамованість, горе, безвихідь тощо.

В основі лексико-семантичного поля «війна» знаходиться базова лексема *війна*: «1. Організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо. 2. перен. Стан ворожнечі між ким-небудь; суперечка, сварка з кимсь; боротьба» [1, с.669]. Найбільш уживаною у тексті є ця лексема з первинним семантичним значенням, тобто як процес боротьби між супротивником («— *От колись були війни, не... Один одного різали, рубали, кололи, гатили по голові й куди попало...*») (с.7¹)).

У досліджуваному творі О. Вільчинського ми простежуємо процес сприйняття людиною дійсності, у якій ВІЙНА символізує: 1) велику ймовірність смерті та її жорстокість («*Війна – це поєдинок волі. Якщо ти не готовий всім пожертвувати, начить, ти вже програв...*») (с.54); 2) печаль, розчарування, спустошення («*Та з віком думки про війну стають темнішими і важчими...*») (с.170); 3) обов'язкові зміни у житті людини, яка з нею зіткнулася («...*відтепер у його житті, ..., завжди буде «до» і «після» війни*») (с.46)); 4) збройну боротьбу між бойовими групами («— *То війна снайперів і артилерії*») (с.161); 5) покарання за погані вчинки («*Війна як спокута*») (с.171)). Як бачимо, поняття «війни», інтуїтивно зрозуміле і загальновідоме, є складним і неоднозначним.

ЛСП «ВОЄННІ/ВІЙСЬКОВІ ПОНЯТТЯ» становить:

1) ЛСГ «**Місце дислокації військових об'єктів**», що об'єднує лексеми, які вказують на місце перебування учасників бойових дій: **позиції, база, штаб, КПП** – «**пункт**, призначений для контролю за проходом (відвідуванням) і пропуском на територію будь-яких об'єктів, що охороняються» [2], **прифронтова зона, лінія оборони** («...*відганяли від КПП якусь сіру «Волгу»*») (с.22)). У творі подані й власні назви опорних пунктів: «**Черепиха**», «**Джек**» та «**Троя**» («— 3 **«Черепихи»** лулять... ;— *А напроти наш – «Джек», далі – «Троя»*») (с.114)).

2) ЛСГ «**Військові підрозділи**», що включає назви військових частин та їх складників: **бригада, окрема тактична група (ОТГ), батальйон, добровольчий підрозділ, частини ЗСУ, спецназ, добробати** – «військові, поліцейські та парамілітарні формування, вступ до яких відбувався на добровільній основі» [2], **нацгвардія, ДРГ** (диверсійно-розвідувальна група), **служба тилового забезпечення, штурмова рота** («... *зі своїм батальйоном готовий був воювати за Україну*») (с.16)). О. Вільчинський використовує і конкретні власні назви для позначення підрозділів: «**Азов**» та **гірськопіхотна бригада** (=128-ма окрема гірсько-штурмова Закарпатська бригада) («...*це з літа служив у 128-й гірськопіхотній бригаді...*») (с.17)); назви армій колишніх державних об'єднань: **рабоче-крестьянская красная армія** та **Українська Народна Республіка** («— ... *вони називали себе рабоче-крестьянской красной арміей, ...*») (с.49)).

¹ Тут і надалі приклади за виданням: Вільчинський О. У степу під Авдіївкою / О. Вільчинський. – Харків: Фоліо. – 187 с. (у списку літератури джерело 3).

3) ЛСГ «Укриття», яка містить слова для позначення місць оборони: **блокпост, окопи та криївки, бліндаж, сепарські окопи** («*Знаєте, я з дитинства рив окопи, криївки*» (с.104)).

4) ЛСГ «Воєнна/військова дія», що включає лексеми **облога, битва, рукопашний** – який здійснюється без зброї або холодною зброєю (про бій, битву [7, т. 5, с. 148], **обстріл, пряма наводка** – «про стрільбу по видимій цілі» [7, т.5, с. 38], **хвиля мобілізації, чергування, сепарські провокації, тилове забезпечення, полон** (у тексті рос. **плен**) («*І ви ще забули облогу Збаражжа?*» (с.6), «*...наших волонтерів ... в плен взяли?*» (с.43)).

5) ЛСГ «Район бойових дій», яка представляє слова: **передова** – який перебуває, діє попереду, в авангарді, найближче до ворога (про війська) [7, т.6, с.172], **авдівська промзона, зона АТО, лінія зіткнення, фронт, мінні поля** («*...малий щоразу будував плани, як потрапити на передову*» (с.9), «*...знайшли собі місце на фронті*»... (с.37)).

6) ЛСГ «Назви військових звань, чинів та посад», яка включає поняття: **рядовий** – який не належить до командного складу [7, т. 8, с. 924], **курсант, командир, старшина, фельдмаршал, офіцер** («*...посприяв, аби Луїса записали рядовим...*» (с.18), «*...ще коли був курсантом і приїздив додому...*» (с.34)). У тексті використано також конкретизовані назви посад і звань: **морський офіцер, військовий топограф** («*– Бил моряк, морской офіцер, ...*» (с.76)).

7) ЛСГ «Процес протистояння», яку представляє лексема **бій** («*...уже брав участь в боях, а тепер ще й на лікуванні*» (с.29)).

Склад ЛСП «Воєнні/військові поняття» найвиразніше передає події військового характеру та смислове навантаження повісті.

ЛСП «ЗБРОЯ» включає:

1) ЛСГ «Артилерія», що вміщає лексеми, пов'язані з назвами видів артилерійської зброї: **артилерія, зенітка, танкова гармата** – «**артилерійська система**, що входить до комплексу озброєння танка» [2] («*...і серед того всього металолому – зенітка на причепі*» (с.64)), а також назви, що перейшли із власних у загальні: **«гради»** – реактивна система залпового вогню «Град» («*...пішла в хід і артилерія, і «гради», ...*» (с.44)).

2) ЛСГ «Стрілецька зброя», що є найчисельнішою ЛСГ у цьому ЛСП, зважаючи на перевагу ствольної зброї у сучасних зонах конфлікту. До цієї ЛСГ входять загальні назви зброї: **автомат, кулемет, пістолет** («*...колись там стояв важкий кулемет...*» (с.4)), а також її види: **снайперська гвинтівка, СПГ-9** – «радянський станковий протитанковий гранатомет» [2], **АГС** – «станковий автоматичний гранатомет» [2] («*–Він із чотирьох пострілів із СПГ три кладе в ціль...*» (с.10)).

Особливо активно в повісті вживаються сленгізми на позначення різновидів зброї: **калаш** – автомат Калашникова, «**Сапог**» – граната, «**Муха**» – «РПГ-18, перша радянська ручна реактивна протитанкова граната» [2], «**Джавеліни**» – «FGM-148 Javelin, переносний протитанковий ракетний комплекс» [2], «**Дашка**» – «ДШК, радянський великокаліберний кулемет» [2] («*– А калаш пробиває, ...*» (с.121), «*–«Дашка», – сказав сам до себе ...*» (с.152)).

В аналізованій групі лексики виокремлюється підгрупа, пов'язана з назвами частин, деталей та модифікацій стрілецької зброї: **приклад та приціл, підствольник, різок, затвор, рама, гашетка, запобіжник, оптика, чека** («*...притискає приклад до плеча й тримає його на прицілі...*» (с.38)).

3) ЛСГ «**Боеприпаси**», яку складають лексеми родової та видової класифікації: **вибухівка, куля, заряд, граната, патрони, набойі, розтяжка** («*А хлопець знову згадував ... про ту кляту розтяжку...*» (с.87)). Групу доповнюють лексеми: **міна, танковий снаряд, лента**, що позначає **боеприпас** у вигляді стрічки, **калібр** («*На диску в нього лише дві пісні: «Лента за лентою набойі подавай!..»...*» (с.94)). Також, у творі вжито сленгізми «**сімка**» (до калібру сім шістдесят два), **бека**, що слугує скороченням терміну «бойовий комплект», «**лимонка**» **Ф-1** – «ручна граната, що формою нагадує лимон» [7, т. 4, с. 486], **ергедешки** – «РГД-5, протипіхотна уламкова ручна **граната** [2] («*Поки не випустить увесь бека, не заспокоїться...*» (с.106)) та ін.

4) ЛСГ «**Процес застосування зброї**», у якій є лексеми для передачі інтенсивності застосування зброї: **постріл, пальба черга, стрільба, стрілянина** («*...із чотирьох пострілів із СПГ три кладе в ціль...*» (с.10)).

5) ЛСГ «**Наслідок застосування зброї**», що актуалізує лексеми: **рикошет, вибух, гільзи, осолок** («*...осолок перебив ключицю*» (с.103)).

У цьому ЛСП домінують лексеми на означення стрілецької зброї, які свідчать, що бійці, по можливості, користуються зручною та практичною зброєю, якою безпосередньо можна захиститися чи протистояти ворогу.

ЛСП «ВІЙСЬКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ». Уживання в контексті назв одягу є одним із важливих і невід’ємних мистецьких прийомів, мета якого – розкриття деталей життя, надання правдивості та атмосферності твору. Зазвичай стилістична настанова зовнішніх описів – показати належність військових до «іншої» верстви суспільства, поінформувати, по якій бік барикад вони стоять. Наповнення цього ЛСП зумовлено історичними й суспільно-політичними чинниками, серед яких і потреба у більш сучасному військово-мундирному спорядженні, що спонукала до його запозичення в інших країн. Таким чином ЛСП «**ВІЙСЬКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ**» у творі становлять 1) ЛСГ «**Назви одягу**», що включають лексеми: **камуфляж** і його різновиди, **маскувальний халат** («*... отримував ... камуфляж*» (с.11), «*...у військовій куртці «ніксель» і в штанах «бундес»...*» (с.25)); 2) ЛСГ «**Назви захисної амуніції**», що уміщає лексеми: **обмундирування, бронік, бронжилет, каска, ківлар** («*... брав бронік і каску*» (с.12)). Ця група лексики найбільше піддається змінам, що зумовлено модернізацією.

ЛСП «НАЗВИ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ» демонструє протиставлення: «наш, свій, хороший, позитивний» і «чужий, загарбник, жорстокий, убивця». Це ЛСП становлять:

1) ЛСГ «**Загальні назви воїнів**», що включає лексеми на позначення загальних найменувань бійців, і назв по відношенню до роду військ, у яких вони служать: **воїн** (несе урочисте конотативне навантаження), **фронтовик, боєць, військовий, прикордонник, десантники, снайпер, мінометник, спецназівець, найомнік** (= контрактник), **кулеметник, танкісти, стрілець, партизани, розвідник** («*Друг Ріддік – природжений воїн...*» (с.44), «*...був і мінометником, і штурмовиком...*» (с.45)). Деякі назви характеризують бійців у стосунку до часу служби й досвіду: **відставники** – ті, хто перебувають у відставці, **необстріляні** – новоприбулі («*...бойовий досвід, ...передавали ... необстріляним ...*» (с.13)).

2) ЛСГ «**Назви представників супротивної сторони**», що становлять лексеми для позначення негативної оцінки супротивника: **сепар** (замість сепаратист), **колаборант**

(=колабораціоніст), **рашистська сепарська зараза, новітня орда з російських окупантів та місцевих колаборантів та зрадників** («...Зяблик усіх місцевих без розбору називає **сепарами**» (с.23)). З такою ж конотацією автор вживає **москаль, донські козачки, російський окупант** («– І поки чобіт російського окупанта буде топтати нашу землю ..., ми не складемо зброї...» (с.108)).

3) ЛСГ «**Назви бійців української сторони**», що включає іменування осіб по відношенню їх до способу появи у війську і виконанню тактичної роботи: **зесеушники** (члени Збройних сил України), **отгешники** (члени окремої тактичної групи), «**штурми**» (представники штурмової роти), («– А-а, та то **зесеушники** із СІПГ відстрілялися...» (с.157)). Позитивну конотацію мають слова **добровольці, добровольці-правосеки петлюрівці – бійці УНР** («–...вони називали ... нас **петлюрівцями** ...» (с.49)).

ЛСП «**ТРАНСПОРТ**». У повісті виокремлено наступні види бойового та цивільного транспорту, що дає змогу швидко пересуватися по полі бою, відвозити поранених, провіант тощо: **танки, бетеери – бронетранспортери** [2], **Большой артилерійський тягач (БАТ)** («...ця база була оточена **бетеерами**» (с.37)).

ЛСП «**ПОЗИВНІ**». Позивні бійців відіграють важливу роль у передають особливості військового життя, допомагають зберегти конфіденційність, забезпечують корпоративність, виражають емоційне ставлення до денотата. У зоні ООС такі назви замінюють справжні імена і характеризують особу. Утворені вони за уподобаннями денотатів: **Луїс** – на честь улюбленого письменника дентата Луїса Борхеса, **Ван Гог** – пов'язано з іменем всесвітньо відомого нідерландського художника («– Та так, на честь одного письменника – **Борхеса, Луїса Борхеса**...» (с.13)); зовнішнього вигляду: **Косичка** – пов'язаний із зачіскою героя, **Ушатий** – позначає специфічну форму вух, **Борода** («– **Зате Косичка залишився**» (с.5)); характеру: **Фантом, Крафт, Крейзі** (шалений) («...**познайомилися: Мудрий і Крейзі**» (с.90)) тощо. Серед позивних трапляються і похідні від назв народностей, населених пунктів, що мають «величальну» конотацію: **Козак, Монгол, Казах, Швед, Хотин, Полтава** та ін.

Лексико-семантичне поле на означення найменувань учасників бойових дій допомагає читачеві краще зрозуміти міжособистісні стосунки між бійцями, їхнє відношення до супротивника і навпаки. Аналіз лексичної бази основ позивних бійців зони ООС показав, що вони глибоко закорінені в національну культуру, героїчну історію, традиції, і водночас відображають сучасний стан суспільних змін; мають багато спільного з іншими антропонімами (псевдонімами, прізвиськами та прізвищами).

Висновок. Військова лексика є складником загальноукраїнської лексики, є динамічною, бо реагує на зміни в політичному устрої держави, зазначаючи впливу як лінгвальних, так і екстралінгвальних чинників. Значна кількість лексико-семантичних груп військової лексики у повісті О. Вільчинського «У степу під Авдіївою», велика кількість одиниць, що наповнюють цей масив, передають реалії військового життя, акцентуючи увагу на описі деталей, конкретизації військових атрибутів, відмінних від мирного буття. Це сприяє уведенню автором читача у хід подій, сприяє передачі обставин, у яких вони відбуваються, а також допомагає максимально наблизити описане до дійсності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
3. Вільчинський О. У степу під Авдіївкою / О. Вільчинський. – Харків: Фолю. – 187 с.
4. Ключка Н.Я. Лексико-семантичне поле як системно-структурне утворення / Н.Я. Ключка // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог : НаУОА, 2012. – Вип. 24. – С. 129–132.
5. Нелюбин Л.Л. Перевод боевых документов армии США / Л.Л. Нелюбин. – М. : Воениздат, 1989. – 365 с.
6. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К., 2006. – 716 с.
7. Словник української мови: в 11-ти т. / ред. кол.: І.К. Білодід (гол.) та ін.; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. – Київ : Наукова думка, 1970–1980.
8. Филин Ф.П. Лексика русского литературного языка древнекиевской эпохи. (По материалам летописей) / Ф. П. Филин // Ученые записки ЛГПИ им. Герцена. Кафедра русского языка / отв. ред. Н. П. Гринкова. – Л., 1949. – Т. 80. – 288 с.
9. Яценко Н. О.Формування назв військового одягу в українській мові: монографія / Н. О. Яценко. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2009. – 179 с.

Бачинская Г.В., канд. філол. наук, доц.

Вербовецкая О.С., канд. філол. наук, препод.

Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, Тернополь

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ВОЕННОЙ ЛЕКСИКИ В ПОВЕСТИ А. ВИЛЬЧИНСКОГО «В СТЕПИ ПОД АВДЕЕВКОЙ»: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Статья посвящена изучению структурно-семантических особенностей военной лексики в повести Александра Вильчинского «В степи под Авдеевкой». Исследовано лексико-семантические поля тематической лексики о войне: «Война», «Военные понятия», «Оружие», «Военное снаряжение», «Названия участников боевых действий», «Транспорт», «Позывные» и др.; лексико-семантические группы слов, составляющих лексико-семантические поля этой группы лексики.

Ключевые слова: лексема, военная лексика, лексико-семантическое поле, лексико-семантическая группа.

<i>Стратулат Н.В., Проценко Г.П.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ 1650 рр	185
<i>Южакова О.І.</i> СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КОНСТРУКЦІЙ З ПРИЙМЕНИКОМ <i>ПО</i>	194
<i>Кохан Я.О.</i> ВИРАЖАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ФОРМАЛЬНИХ МОВ (ЧАСТИНА ІІІ)	201

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ

<i>Іванова Л.П.</i> КУЛЬТУРНО – ЯЗЫКОВОЕ ОСВОЕНИЕ НЕМЕЦКИХ КОННОТОНИМОВ	207
<i>Андрушенко О.Ю.</i> СТАНОВЛЕННЯ ФОКУСУЮЧОГО АДВЕРБА <i>ONLY</i> В АНГЛІЙСЬКИХ ПИСЕМНИХ ПАМ'ЯТКАХ ХІІ-ХVІІ СТ.	212
<i>Бабаяев Дж. М.</i> СЛОВООПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ ФУНКЦИЯ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫХ И ИНТЕГРАЛЬНЫХ ПРИЗНАКОВ ФОНЕМ	219
<i>Габидуллина А.Р.</i> КОНЦЕПТ «КУКУШКА» В УКРАИНСКОЙ И РУССКОЙ ЛИНГВОКУЛЬТУРАХ	224
<i>Сюн Юйсян/Xiong Yuxiang</i> DEFINITION AND CLASSIFICATION OF CHINESE POLITE WORDS AND CROSS-CULTURAL COMMUNICATION	232
<i>Бачинська Г.В., Вербоовецька О.С.</i> ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ В ПОВІСТІ О. ВІЛЬЧИНСЬКОГО «У СТЕПУ ПІД АДВІЇВКОЮ»: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ	239
<i>Гребінник Л.В., Буленок С.М., Коваленко Л.В.</i> ДИНАМІКА ТРАНСФОРМАЦІЇ МОВНОГО ОБРАЗУ УКРАЇНИ У НІМЕЦЬКІЙ МОВНІЙ СВІДОМОСТІ	246
<i>Ковалевич И.О.</i> ОККАЗИОНАЛЬНЫЕ ДЕМИНИТИВЫ В РЕЧИ ДЕТЕЙ И ВЗРОСЛЫХ.	252
<i>Лотоцька К.Я.</i> МЕТОНІМІЯ І ГУМОРИ: РІЗНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ	259
<i>Ярмак В.І.</i> МЕНТАЛЬНІ МАПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ УЯВЛЕНЬ СЕРБІВ ПРО ЧАС	265
<i>Підгородецька І.Ю., Тихоненко О.В.</i> ВІКОНІМІЯ ХАРКІВЩИНИ: НОМІНАТИВНИЙ АСПЕКТ	274
<i>Семашко Т.Ф.</i> ЕТНОКУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ ЗІ СМАКОВИМ КОМПОНЕНТОМ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР	282
<i>Tughiyeva Konul Arzu</i> LINGUCULTUROLOGICAL ASPECT OF GANJA ERGONYMS	290
<i>Тачыла Н.Р.</i> АНАМАСТЫЧНЫЯ АДЗІНКІ З АСНОВАЙ-ЭТНОНИМАМ “ПАЛЕССЕ”	295